

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Martia, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
 Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
 Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
 Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
 rându-l cu litere garmond.

Simeon Popescu

și

metropolitul Miron.

Fostul protopresbiter al traectului Sibiului, dl Simeon Popescu, astăzi profesor de religioane în București, a publicat în zilele acestea o broșură: „Ortodoxia și naționalitatea română”, în care arată importanța ce o-a avut biserica noastră ortodoxă pentru conservarea neamului nostru.

Inceputul îl face cu veacul prim creștinesc, și în parte preponderantă se ține de datele din „Vechea Metropolie” a fericitului în Domnul Nicolae Popoaia, răposatul episcop al diecezei Caransebeșului.

Lucrarea aceasta a dlui profesor Simeon Popescu o ia sub aripile sale Societatea clerului român „Ajutorul”, care și-a propus să publice o serie de broșuri, priu cari să se cultive în popor religiozitatea și moralitatea, strâns legate de naționalitatea română, iar menirea lucrării amintite este: „a deștepta și întări cu deosebire în tinerime dragostea de lege și de neam cum și mulțumirea și mândria că s'a născut în ortodoxia română”.

O broșură scrisă din capul locului pentru tinerime, spre a deștepta și întări în ea iubirea de neam și de lege, trebuie să fie liberă numai de purlul adevăr și să fie liberă de ori-și-ce patimă și slăbiciune omenească.

Ceeace scrii pentru tinerime, mai ales în materie de istorie și de viață bisericească, trebuie să fie documentat până în cele mai mici amănunte; iar mai ales atunci, când în scrierea ta aduci grave acuze asupra unui arhieru, a cărui vieată și a cărui activitate este proaspătă încă în memoria generației de azi — ceeace afirmi trebuie să se razime pe temeuri puternice.

Dar cu deosebire trebuie să produci dovezi, deosebirii trebuie să produci dovezi, asupra unui arhieru, față de care nime din cei ce te cunosc nu-ți poate crede că vei fi apt să enunți o judecată obiectivă.

Și iată de ce:

Domnul Simeon Popescu, ca paroh al vechei biserici catedrale din Sibiu și protopop tractual, chiar pentru violarea — în calitate de președinte al sinodului parohial — a Statutului organic, a celei mai mărețe creațiuni a metropolitului Șaguna — în virtutea unui proces disciplinar intentat dlui S. Popescu de membrii sinodului parohial al bisericii ortodoxe din Sibiu-cetate, fiind suspendat de arhiepiscop-metropolitul de atunci Miron, ca să scape de urmările sentinței disciplinare, în Martie 1888 a trecut granița în România.

Domnul Simeon Popescu deci, nici în calitate de cronicar nu se poate emancipa de ura personală de care este stăpânit chiar și față de memoria răposatului metropolit Miron, ci în loc de a ținea seamă de cerințele dragostei creștinești și ale conștiinței curate, fără a aduce vr'o dovadă, dă tinerimii următoarea iconă a răposatului metropolit Miron.

Vorbind de încercarea dușmanilor neamului nostru de „a desnaționaliza prin arhierie”, între altele scrie:

„După moartea lui Șaguna izbutită să urce pe scaunul lui o u-nealtă a lor — Miron — sub care să prindă de nou firul de destrămare început cu atâta spor sub Moga și întrerupt sub marele Andreu”.

„Și în timpul administrației destrăbălate de ¼ de veac a unui om bolnav sufleteste, venit alte multe și rele ortodoxilor, fraternizarea dintre preoții lor și dintre cei uniți a reinviat”.

..... Abia la 1884, la cererea pe sub mână a metropolitului Miron guvernul ungurec a hotărât, ca așa

numitul ajutor împăratec, dobândit de Șaguna pentru preoțimea săracă și binemeritată să nu se mai împartă între preoți prin consistor, ci prin organele statului, cu adausul, ca și metropolitului să i se facă parte de câte 4000 fl. anual pentru susținerea vazei sale“.

..... In 1885 metropolitul Miron, pus la cale de guvernul ungurec, a încercat să introducă în biserică limba maghiară, ca limbă de corespondență“.

„Inceputul l-a făcut cu centrul — cu Sibiu, după care se cam orientau cei din afară. Protopopul Sibiului însă n'a dat ascultare marelui său, ci prin un energic protest l-a silit pe metropolit să-și cinstească limba, retrăgând porunca dată d'a scrie ungurește“.

Care va să zică, congresul electoral, care la 3 Decembrie 1874, cu 51 de voturi față de 31 voturi date arhimandritului Nicolae Popoaia — a ales pe episcopul Aradului Miron Romanul de arhiepiscop al arhidiecezei și metropolit al românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania, sau cel puțin majoritatea aceluși congres, care condus de Mocsonyei, în frunte cu mult regretatul Alexandru, a votat pentru Miron — a fost tichuită din existențe catilinare, din trădători ai bisericii, aleși pe sbrânceană, la porunca dușmanilor neamului nostru, ca prin el să desnaționalizese biserică noastră.

Primul și cel mai mare păcat al lui Miron este, că sub guvernarea lui „a reinviat fraternizarea dintre preoții ortodoxi și dintre cei uniți“.

Eu personal nu admit, că fraternizarea dintre preoții noștri și dintre cei uniți ar fi un păcat; din contra țin, că ar fi o virtute din punct de vedere național românesc.

Dar dacă este păcat: acel păcat l-a comis la primul loc Șaguna, care prin faptul, că la epocala adunare națională din 1848 la Blaj, și mai

târziu la adunările generale ale „Asociațiunii”, prezidând împreună cu episcopul apoi cu metropolitul unit din Blaj*), au inaugurat fraternizarea preoților noștri cu preoții uniți.

Adevărat este, că Miron n'a persecutat nici pe un preot, pentru că în afaceri naționale ar fi fraternizat cu preoții uniți.

Din contra, din conferența convocată de el la reședința din Sibiu în anul 1879, în care s'a luat hotărârea: ca contra proiectului de lege pentru introducerea limbii maghiare ca studiu obligator în școlile elementare — să se facă o reprezentare la Ceo-roană, pe care să o prezenționeze o deputațiune compusă din toți episcopii și din câte doi laici fruntași din fiecare dieceză, a delegat pe Iacob Bologa și pe George Barișiu la Blaj cu propunerea: ca și metropolia gr-catolică română să facă același lucru și împreună să se prezenteze la audiență.

În afacerile bisericești profesionale însă a fost intransigent.

La el înzădar veneau chiar și deputațiuni cu amenințări, că dacă nu le îplinește cererea care era încorectă — trec la biserică gr-catolică, căci cererea tot nu li-o îplinea.

Din cauza lui și față de românii gr-catolici însă biserică noastră n'a suferit nici o pierdere.

Nici azi nu se cultivă în biserică noastră intoleranța față de alte confesiuni, războiul și aturisanian între preoții români, precum se vede că ar dori marele ortodox, — autorul „Pneumei” caterisite de sinodul arhieresc al României, ca un op eretic.

*) În conferința națională din Sibiu, ținută la 1/13 Ianuarie 1861, în sala seminarului gr. or. din Sibiu, prezidată de metropolitul român gr-cat. Alexandru Ș. Șulufiu și de episcopul român gr. or. din Sibiu Andrei Baroni de Șaguna, la primul 5 s'a luat următorul conclud:

„Adunarea națională, însuflețită de cuvintele președinților ei, că toți Românii fără deosebire de confesiune sunt frați de același sânge, și că deosebirea de confesiune nu-i mai poate desparte pe unii de către alții în cauza națională politică română, trece la protocol solemnă declarare, că afurisit are să fie acel Român, care va mai încerca să strice această legătură frățească“. (Cărticica de Aur al lui Teodor V. Păcățian, vol. II pag. 199).

FOIȘOARĂ.

Dela teatru

— Brândușa (Blanchette), piesă în 3 acte, de Brioux, tradusă de Em. Gârleanu, reprezentată de diletanții sibieni Sâmbătă, în 19 Noembrie n. 1910, în sala „Muzelului Asociațiunii“.

Iată cuprinsul piesei lui Brioux:

Un cărciumar și mic proprietar de pământ Rousset (di I. Enescu) are o fiică Eliza, numită pe când era mititică Brândușa (dșoara Claudia Goga).

Fetița de cărciumar, cu fața ei de ghiocel, a fost crescută cu multe năcazuri și jertfe în institutele de învățământ ale statului, și terminându-le s'a ales cu brevetul de institutoare (diploma dăscălească, eliberată de podobio). Brevetul, pus în căbră, face podoba unui păretz, cum gol al cărciumei lui Rousset.

Și tatăl, și mama (dșoara Talia Bogdan) de înțelept și satisfacți de mândri de succesele câștigate în școală de fiica lor Brândușa; dar starea aceasta de ferioare nu ține mult: părinții vreau, cu drept cuvânt, după atâta renunțare și cheltuială, ca Brândușa lor iubită să intre în slujbă de dăscăliță. La slujbe însă este o concurență cumplită, iar biata fată, fără protecție extraordinară, nu poate dobândi postu, pentru care s'a pregătit.

Ar urma, după socoteala lui Rousset, ca fiică sa oel puțin să gospodărească prin casă și cărcumă, să dea mereu mână de ajutor, și să nu mănânce până la soupă de de geaba. Aici vine alt năcaz: Copila, stând mai mulți ani pe la institute a văzut colege din familii bune, cu stare bogată, fete răsfățate în lux și plăceri; și nu-i mai vine la socoteală să servească ea, cu pregătirea sa și cu demnitatea sa, niște mușterii săraoi într'o cărciună sărăcă; — ba, când unul dintre mușterii mai tineri îndrăznește să o ceară de soție, ea-i zimbește de milă și-l refuză. În sfârșit, pentru că n'ar trăi și dansa un trai bun și ușor, cum trăește bunăoară o prietenă și colegă dela școală, Lucia Galoux (dșoara Eugenia Mazzuchi), care o vizitează câte odată, și care are buna însușire de a dispune tocmai acum de un frate, tânăr și bogat și bun de însurat; de ce adecă acest frate al credincioșilor sale cuve n'ar lui de soție pe o domnișoară care are brevet? Și atunci ar fi nu numai Brândușa deplin ferioară, dar cu o cale ar face perfectă și ferioarea părinților săi, carei pe viața nu vor trebui să se trădească la sat ziua și noaptea, ci își vor petrece bătrânețele numai în perne și puf, în chef și voe bună la un oraș ca lumina!...

Iluzii de tinerete, iluzii pierdute. Nici moș Rousset, nici băbușoa sa n'au motive de a ordă, că s'ar putea realiza vre odată viala creșterea lor, care teși petrecea vremea cu arta de a desemna, sau cu cetitul de

„romane” și cu frunzăriul cărților de științe naturale, și care are cruzimea de a și bate joc de credințele rămase din moși și strămoși — un lucru, pentru care bătrânul Rousset într'o zi s'a simțit foarte ofensat.

Nemulțămările și jignirile soților Rousset cresc tot mai tare, părintele ferbe de mânie, și un neînsemnat incident îl face să izbușnească și să-și dea pe față toată asprimea și tot veninul; mama întâi șovăește, dar după aceea aprobă hotărârea bărbatului său, și într'o scenă foarte izbutită — la sfârșitul actului al doilea — Brândușa îndărătă și încăpăținată este a lungată din casa părintească...

În actul următor vedem pe moș Rousset mândru, posomorât. Nevastă-sa tace și suferă. Copila lor nenorocită a pornit la Paris, ca să lucreze acolo și să se susțină din munca mânilor sale, daoa nu va putea altfel să trăiască. Într'o viață ticloasă de doi ani, fiindcă n'a voit să-și vândă cinstea pe rușine, a gustat tot amărul sărăciei din orașele mari, unde fiecare are este gravă de-a se bălăbi cu o fetiță frumoasă, care ține cu tot prețul să rămâie virtuoasă. Brândușa răbdă foame. Rămând și îngrozită de stricăcioarea orașului, se întoarce acasă. Un om de omenie, cantonierul Bonenfant, o ajută în calea sa. Urmează două scene mari; întâi: revederea între mamă și fiică, după aceea între tată și Brândușa.

Rousset rămâne tot nei durat. Dar când vede că copila sa a revenit cinstită, o iartă și o reprimște. Brândușa, cuminiță în școala durerii, rămâne peasă și primește cu bucurie de bărbat pe lucrătorul, odată refuzat.

Subiectul piesei lui Brioux este, cum vedem, una din problemele sociale de astăzi: părinți din pătura de jos dau unei odrasle o creștere, care nu se potrivește cu starea lor socială. Gusturile subțiri ale copilului, întors acasă dela institute, în conflict cu spiritul incult și cu bădărania părinților. Deslegarea în piesa lui Brioux sosește pe neașteptate, și de aceea o găsim interesantă.

Lucrarea dramaturgului francez face parte din repertoriul modern, cu alte vorbe: piesa are scene șguduitoare și realiste. Sfârșitul său însă este o total idealist, pentru unii oam teatral, dar totuși nu absolut imposibil.

Pentru eroina lui Brioux, ca și pentru moș Rousset, se cer artiști desăvârșiți, cari să fie înțeleștri complicate, și ari aneliza stările sufletesti complicate, de cari se știa ușor feră de notele false, potrivite pentru a strica tot efectul unui rol de căpetenie. O intrupare adevărată a caracterului lui Brioux de astădată nici n'am așteptat, — în împrejurările noastre n'aveam dreptul acesta.

Cu toate aceste reprezentații de Sâmbătă s'a dat, dacă nu în condițiuni ex-

Este o infamie fără păreche afirmarea, că în 1884, „*la cererea pe sub mână a metropolitului Miron*” ar fi hotărât guvernul, ca ajutorul de stat să nu se mai împartă între preoți prin consistor, ci prin organele statului.

Regretabila cauză s'a raportat la sinod, s'a pertractat în sinod, biserica a remonstrat contra acelei dispozițiuni arbitrare a guvernului, și chiar în urma hotărârei luate în conferența, care a avut loc în locuința metropolitului Miron, s'a luat în sinod hotărârea care se poate citi în protocoalele sinodului din 1885, ca să se remonstreze la guvern contra acelei măsuri nedrepte și vătămătoare pentru autonomia bisericii noastre, și că până când guvernul va insista pe lângă executarea dispoziției sale, la care exoperase și aprobarea preainaltă — biserica mai bine renunță la acel ajutor, decât cu învoirea ei să devină un mijloc de corupțiuni.

Dar cine ridică o asemene acuză gravă asupra unui metropolit, și mai vârtos față de un om care nu mai este în viață și nu se poate apăra, dacă ține la demnitatea sa de om de omenie, are să producă dovezi neresturnabile, căci nedovedindu-și jonica bănuială trece de un calumniator ordinar.

Tot asemenea calomnie este și afirmarea dlui Popescu: că metropolitul Miron, pus la cale de guvernul unguresc „a încercat să introducă în biserică limba maghiară ca limbă de corespondență”.

Poftească și publice actele în afacerea aceasta, un lucru ușor pentru DSA, deoarece — precum ne spune — cu el ca protopop al tracului Sibiiului s'a întâmplat acest lucru.

Viața și faptele metropolitului Miron sunt o carte deschisă pentru toată lumea.

Ajuns în scaunul metropolitan când constituția noastră bisericească era numai în fașe, pentru că creatorul acesteia, obosit de munca uriașă dezvoltată pe toate terenele, până când după încheierea congresului din 1868 la serenada ce i-au dat membrii congresului a exclamat cu bătrânul Simeon: „Acum slobozește Doamne pe robul tău, pentru că văzură ochii mei mântuirea poporului tău român” și a depus soarta viitoare a bisericii române ortodoxe în îngrijirea sinoadelor și congreselor bisericești — a devenit din ce în ce mai bolnav și în scurt timp a trecut la cele eterne, fără a fi putut pune în lucrare mărtețul său op, iar succesorul său deasemenea om bătrân, Procopiu Iovacovici,

oelente, la tot cazul în condiții foarte respectabile chiar și persoane pentru mai șeptoe.

Comitetul sibian al Societății teatrale române, după muncă anevoioasă ni-a dat ocazie să ascultăm o dramă, pentru a cărei bună reprezentare se pretind în adevăr puteri nu de toate zilele.

Jocul diletanților (poate n'ar strice, dacă numele lor se va pune de altădată și pe așuri) a bînu't o mare parte a greutateților piesei, traduse de un bun scriitor român, Em. Gârleanu.

Dăoarele Goga și Bogdan, al căror talent dramatic l'am accentuat și cu a't prilej, asemenea și dăoara Mazzuchi, de ourând stabilită în Sibiiu, s'au distins prin o interpretare chibzuită, care întrece orice laudă. Au și onerit aprobarea și însuflețirea unanimă a unei săli tixite de sibieni.

DI Iuliu Enescu, în rolul cărmămarului, a excelat ca mimică, gest, vorbe și mișcări, într'o armonie cu total rară la diletanți. Depărtarea sa pe un an de zile în călătorie de studiu economic, va însemna o lipsă greu de înlocuit în comitetul teatral. Cu atât mai vârtos, că tot dnului Enescu îi revine meritul de a fi pus în scenă această piesă foarte frumoasă, care își are rostul și pentru societatea românească de astăzi.

Ceilalți diletanți, în roluri secundare, au jucat d'așisderea cu multă sârğuință, unii chiar bine, alții aproximativ, — oca de obicei la reprezentațiile amatorilor.

abia și-a ocupat scaunul de metropolit român, l-a și părăsit trecând de patriarh la sârbi — asupra lui a căzut sarcina de a pune în lucrare dispozițiunile „Statutului organic”.

Bărbat relativ tânăr, care de când a părăsit băncile școlii tot în serviciul bisericii a stat, începând cu postul de *notar consistorial*, continuând ca *profesor de teologie*, apoi *vicar episcopesc și episcop la Arad*, fiind cel mai versat în administrațiunea bisericească în întreaga metropolie — și-a ținut de a sa datorință ca după cunoștințele și vederile sale să pună în lucrare principiile statutului organic.

Ajuns în fruntea unui consistor compus din contracandidatul său la postul de metropolit — vicarul N. Popea și aderenții lui, la început și în consistor și în sinod avea să se lupte cu o opoziție ilioială. Dar om liberal din fire și constituțional până la extrem, s'a luptat cu toate neajunsurile, și a organizat biserica de sus până jos, provăzându-o cu toate *Normativele, Regulamentele și Instrucțiunile*, după cari se guvernează ea astăzi și se va governa și administra și în viitor.

Lucrul mânilor lui sunt și *Reprezentățiunile înaintate la Tron în cesiunea legilor școlare, pe cari le-a combătut și în parlament în anii 1879 și 1883*.

Și tot din peana aceluși „om bolnav sufletește” după „sănătosul sufletește” Simeon Popescu — a izvorit și clasicul *Cercular milenar*, pentru care în urma acuzei guvernului de atunci a și fost citat „ad audiendum verbum” la Regele.

În conflictele avute cu guvernul în două rânduri și-a pus postul la dispoziția Coroanei, dacă guvernul va insista să ducă în deplinire unele dispozițiuni, cari atingeau dreptul autonom al bisericii noastre.

El a purtat lupta grea și delicată cu guvernul lui Bánffy pentru subvențiunea din România a bisericii Stului Nicolae din Brașov, care cesiune la moartea lui era deplin limpezită, decisă, și învoirea guvernului exoperată, încât îndată după moartea lui s'a putut pune în lucrare.

El a limpezit și cesiunea „*Fundațiunii Trandafil*” și neputând ajunge la o învoială cu patriarhatul sârbesc a exoperat dela guvern facultatea de a intenta proces sârabilor, ceea ce sub actualul metropolit s'a și făcut și câștigat.

Și ca să nu mai amintesc altele, tot el a avut și malheurul, de acel guvern unguresc, al cărui „unealtă” era, — după S. Popescu — chiar pentru ținuta lui în cesiunile de maghiarizare, i-a detras dotațiunea dela stat a metropolitului de cor. 16.000 anual, care o-a ridicat și *Saguna*, dotațiune pe care o puseseră guvernele anterioare în „*Fondul de dispozițiune*”, ca o poziție permanentă, până când legislațiunea se va îngrijii de dotațiunea metropolitului, cerută de *Saguna*, prin cedarea unui dominiu, cum la timpul său s'a urmat și față de biserica catolică — cesiune care nici astăzi nu este rezolvată.

Dar nu mai continuu.

Activitatea metropolitului Miron mare parte este eternizată în protocoalele sinoadelor arhidiecezane și în ale congreselor naționale bisericești.

Se va găsi el, istoricul, care cu condeiu imparțial și lipsit de patimă îi va face biografia, biografia unui cap bisericesc, care în mult persecutată și mult cărtita biserică orientală a dovedit până la extremitate, că nu cunoaște simonia, nu cunoaște nepotismul, nu cunoaște decât numai interesul bisericii sale, care — deși Miron avea o sumedenie de rude — i-a moștenit și puțina avere, din care s'a creat „*Fundațiunea Miron Romanul*” pentru ajutorarea elevilor

seminariali, care astăzi este de cor. 46.000.

Până atunci, drept dovadă, cum a fost metropolitul Miron, cum s'au dezvoltat instituțiunile bisericești sub conducerea lui în adevăr *inspirată de spirit liberal*, servească cuvintele celui mai luminat contimporan, a marelui român ortodox și conducător național *Dr. Alexandru Mocsonyi*, rostite în congresul electoral din iarna anului 1898, care sunt următoarele:

„Nobila și simpatica icoană a acestui arhipăstor distins trăiește încă vie în inimile noastre ale tuturor”.

„Spirit superior, caracter nobil și desinteresat, fiu devotat în toată ființa sa națiunii și bisericii sale, credincios tronului și patriei, el a cărmuit între împrejurări grele, aproape un pătrar de secol biserica sa, cu multă înțelepciune, cu o scrupuloasă iubire de dreptate, cu toată blândeșă și abnegațiunea creștinească, iar în apărarea intereselor mult periclitatate ale bisericii el a dovedit totdeauna și în momentele critice bărbăție, demnitate și tact”.

„Astfel fericitul în Domnul și-a asigurat un loc neperitor în inimile noastre ale tuturor, dar nu numai în inimile noastre, ci el și-a asigurat un loc distins, binemeritat și în istoria bisericii”.

Pentruce rețace dl Popescu această sentință a corporațiunii celei mai competente de a se exprima asupra administrațiunii pe timpul răposatului metropolit Miron? Pentruce o ascunde de naintea unei *ținerimi, care nu l-a cunoscut*, și din izvoare de aici poate nici în viitor nu-l va cunoaște?

Pentru că are caracterul *hieni*.

Parteniu Cosma.

Tonul adunărilor noastre.

Bizile adevărate îndrepteză mărturisirea, iar martorul grabnic are limbă nedreaptă, zice Solomon în mărgăritarele înțelepciunii înșirate în pildele sale vecinice renoite în biserica lui Hristos.

Adevărul e ca un soare luminos, care dă sufletelor condițiile vieții: căldură și lumină. Sub căldura și lumina soarelui răsare floarea, sub căldura și lumina adevărului răsare dreptatea. Cei ce deliberatează în adunări să nu uite nici de cuvintele profetului: „Grățiți adevărul fiețecare cătră deapropapele său, adevăr și judecata de pace și drept judecări în porțile voastre — Adevărul și pacea s'a o iubiți” (Zach. 8, 16, 19), dar nici de rece-rițele timpului care se impune cu formele lui culturale tuturor, cari își cer loc în societatea cultă.

Viața constituțională deschide larg teren pentru afi marea valorilor personale, căci ea ascultă pe toți mici și mari deopotrivă și din mărturia colectivă se cristalizează adevărul. Dar viața constituțională își are și umbra sa, dacă mulțimea deliberantă este învățată cu sine, vorba cea: dum Roma deliberat, perit Saguntum.

Caracteristica adunărilor noastre de toate categoriile, înțelegem dar și pe cele bisericești și școlare, este tonul vehement al deliberărilor, din cari răsar vrajbe în loc de înțelegere, distrugerea instituțiunilor culturale în loc de întărirea lor, cum ar trebui să răsără din adunări. Sunt unii chiar groaza adunărilor, cu aerul autorității ce și-l iau cu dela sine putere și în afaeri la cari nu se înțeleg, nu din vina lor, ci pentru că n'au crescut în atmosferă să le înțeleagă, și ei au rolul de învățăceli, iar nu de învățători ai altora. Aceștia sunt balastul vieții constituționale, cari îngreunează activitatea adunărilor. Păcatul acestora nu este mai mic, decât al celor cari abuzează de superioritatea lor culturală și nesocotesc pe cei ce cu bună ordine vor să învețe dela dănșii.

Se zice și aici, că ar fi ohestie de temperament tonul vehement al adunărilor noastre, precum se obiectionează și la discușiunile literare, dar tot atât de greșit; pentru că și tonul deliberării este chestiune de cultură, nu de temperament. Sunt forme culturale cari obligă la respectarea reciprocă a părerilor. Infalibil nu este nimenea și această conștiință a falibilității trebuie să facă pe om îngădui-

tor față de părerile contrare, căci cu forța poți suprima adevărul, dar nu-l poți învinge.

Nici un neam n'are mai multe adunări decât noi, și par'oă pe noi ne slăbesco adunările în loc de a ne întări. Noi am tot cercat pricina acestui fenomen și am ajuns la concluziunea, că nu delibărăm cu destulă temeinicie și pe motive pur obiective, ci ne afișăm „eu” nostru în delibărări, prin ce nu ajungem să vorbim despre „noi”, ci despre „earile” noastre afișate.

Sterilitatea aceasta a adunărilor noastre trebuie să bată la ochi, și dacă nu e tocmai așa precum o privim noi, va avea o altă pricină, pricina însă zace la tot cazul în noi, și trebuie să cercăm să o delătarăm și să facem productivă viața noastră constituțională.

Par'oă toată activitatea noastră constituțională se concentrează în facerea regulamentelor. Atâtea regulamente nu credem să msi aibă o nație, câte avem noi și atâtea dispută pe tema regulamentelor.

Socotim, că ar fi bine să întărim mai mult temelia morală a societății noastre și atunci vom avea lipsă de irai puține regulamente, căci fiecare ar purta în sufletul său legea da'oriei sale oficiale și extraoficiale, și mai presus de toate ar afla tonul delibărării în adunări, unde se face sfat pe socoteala binelui comun.

Am voit să remarcăm și această notă discordantă din viața noastră constituțională, ca să determinăm pe cei ce ne înțeleg, la tonul ce atrage, iar nu distruge interesul pentru afaerile noastre publice.

(„*Biserica și Școala*”).

Turneul artistic al doamnei Lucia Cosma.

Distinsa noastră cântăreață, doamna Lucia Cosma, întreprinde tocmai acuma un turneu artistic prin orașele mai de frunte din regatul român. Sâmbătă a dat un concert în Bacoău, iar cu câteva zile mai înainte unul în Iași, a doua capitală a României. Pretutindenea dna Lucia Cosma e sârbătorită ca o artistă desăvârșită. Despre concertul ei din Iași ziarul „*Evenimentul*” scrie în numărul dela 17 Noemvrie următoarele:

„Chiar dela primul pas în scenă al dnei Lucia Cosma, un freamăt de admirație ropoti câteva clipe în public. Pe urmă, când lumina sălii se stinșe și artista își luă locul în focul rampei, prezența sa acolo și cânteoul ei fură o plăcere rară pentru ochii cari o contemplant și urechile care o ascultau. Cântăreața aceasta frumoasă, are în întreaga ei făptură o armonie superioară, senină, de statuă. Întră frumșea sculpturală a liniilor trupului, expresia feței de stăpânire de sine, de impasibilitate, de ironie poate, și felul de a cânta și a exprima prin muzică simțiri de tot felul, găsesc, la această artistă, o strânsă legătură. Erau clipe, câteva și trecătoare, când îmi părea, că nu mă găsesc la un concert oarecare, ci într'un par noaptea. Luna se acoperise cu văluri subțiri de nori. În umbra tainică și parfumată a grădinei era o tăcere mare, când iată oă alături de mine, de pe un scob de marmură, o statuă adorabilă pogorâ ușor pe pământ, silueta ei albă se perdu printre pomi și îndată se auzi un cânt unio, discret, îndepărtat, ca de re alt tărâm și delicios. Statua cânta. Cânta cum poate cânta o statuă, dar așa de frumos, căci în marmura rece pătrunsese sufletul cald al unui zeu necunoscut... Impresie fugitivă de sigur, fără multă legătură cu artistă, care ne-a încântat la concertul de ieri seara...”

Dna Lucia Cosma are o frumoasă voce de soprână legeră, de care vzează cu o extremă finețe, cu o deosebită știință a cântului, și cu o rară discrețiune. Dăa cântă cu un sentiment reținut și cu mare sobrietate în modulările vocii, un vecin de stal zicea „în surdină”, ori cum, cu atâtea pricoperi și fși de mișcătoare preciziune. Aveam totuși impresia că dăa nu vrea să și dea adevărata măsură a talentului său remarcabil. Poste publicul nostru nu a fost în stare să inspire artiștei o încedere mai mare și deci o lăsare în voce, sinceră, a sufletului artiștei. Totuși, dăa a cântat Ave Maria de Tosti și cânteoul Solveigei de Grieg. A plăcut mult în aria Ofeliei de Thomas și în Voci de primăvară de Strauss, buoăți de virtuozitate pură, după execuția cărora, așa de artistică a dnei Cosma, cineva de lângă mine începuse o comparație cu celebra Te-trazzini.

În bucățile de Bredioeanu și Dima n'a mai cântat dna Cosma. eleva maestrului din Paris, ci româna Lucia Cosma, cu toată inima și simțirea ei de româncă. În liedul de Schabert și serenada de Staus, în special în această din urmă, dna Cosma s'a afirmat ca o cântăreață de seamă de muzică serioasă.

In definitiv o mare artistă, care face onoarea neamului care o are și fericirea senină celor care o ascultă și o văd.

Acompaniamentul a fost ținut de profesorul Sibiannu. Nu ne putem opri de a releva felul într-adevăr artistic de acompaniament al dlui Sibiannu. Această e una din fețele talentului său pianistic, și demădă de lăst în considerație. Dăa nu e numai virtuozul sărbătorit totdeauna, ci muzicantul consumat care într'un acompaniament chiar știe să dea relief și muzicalitate pianului. Din acompaniamentul Srenedei de Richard Strauss în special, dl Sibiannu a știut să ne redea o poezie subtilă, aeriană, ca un voal ușor care flutură în vânt și care se armonizează de delicioasă cu cântul fluid, impalpabil, subtil al dnei Cosma. Ave.

Dela conferențele învățătorești.

Tractul Brașov.

— Raport special. —

Poate nici când activitatea conferențelor învățătorești n'a fost urmărită cu atâta interes ca în anul acesta. De multă vreme conferențele învățătorești n'au stat în fața unui program de muncă atât de bogat în îndrumări, ce stau la înălțimea științei pedagogice moderne și cari pe deasupra sunt reaminate și de trebuințele speciale ale școlii române din această țară. Cu atât mai binevenit au fost aceste îndrumări, de oarece de astădată au venit de sus, din partea autorităților profesionale așadar de acolo, de unde de mult se aștepta o povăț bună, care să lumineze cu lumină nouă căile acestor conferențe ajunse în multe părți o simplă formalitate destul de costisitoare. Faptul, că de astădată povăț bună și îndrumarea s'a dat și încă cu prisosință de acolo, de unde trebuia, de sus, a îndreptățit deajuns așteptarea ca conferențele mișcându-se anul acesta într'un cadru mai larg și mai luminat să arete și rezultate mai luminoase și mai bogate.

Ce-a fost în alte părți nu știu; orod însă, ca în general rezultatul conferențelor a atins cel puțin minimul așteptărilor.

Dar știu, ce a fost în cercul conferențelor al Brașovului, și cu voia Onor. Redacției voi încerca să dau un tablou ordincios al celor petrecute în conferența, întrunită în sala festivă a gimnaziului român din Brașov. Raportul meu se va deosebi de șablonul obișnuit al acestor fel de dări de seamă, cari ar avea să mulțamească pe toți și n'ar supăra pe nimeni, și priu urmare lăudă și ce nu e de laudat, dar de criticat nu critică de obicei nimie. Eu știu așa, că rostul și chemarea conferențelor învățătorești este să învățăm cu toții, și mai departe știu, că de multe ori mai mult se poate învăța din greșelile ce se fac, decât din cece este la locul său și mulțamește pe toți. Deci nu voi fi oruțător nici de cum în scoaterea la iveală a greșelilor, cari cred eu că s'au făcut cu prilejul acestei conferențe.

Conferența a fost deschisă prin domnul protopop al Branului și administrator al tractului Brașov, Ioan Hamzea, ca omisărilor consistorial. În vîrurile critice, în cari tram și în cari devotamentul das călului român de multe ori e pus la încercare și trece prin grele ispite, apelul făcut de comisariul consistorial la devotamentul și dragostea de neam și de biserică a descălușului român a fost la locul său. Cuvântul de deschidere a făcut o bună impresie și a fost primit cu plăcere.

Cu considerare la munca de 35 ani desfășurată din greu cu cuvântul și cu condeiul în serviciul școlii române, conferența și-a ales de președinte pe domnul Ioan Darius, vechiu dascăl și pedagog cu bun renume, care astăzi se desparte de școală.

Teme teoretice au fost prezentate conferenței din partea dl-ilor I. Darius, I. Sporea, E. Rosală, Nicolae Hamzea și una din partea subscriberului. Dl I. Darius a vorbit despre rostul gramaticii în școlile primare. D-sa a vorbit cu competența unui vechiu bărbat de școală și cu cunoștințele de specialitate ale pedagogului, care este în curent cu literatura de specialitate și care a încercat însuși ca autor didactic să pună în aplicație convingerile sale în această chestiune. Predarea a fost împedă și cu mult duh făcută. Lucrarea poate împodobi coloanele oricărui reviste delă noi, fie pedagogice, fie literare.

Lucrarea dlui I. Sporea despre „Lucrul manual în școlile populare” a fost ținută mai mult de termeni generali, fără să intre în minuciozități. Din parte mi s'ar dorit o lucrare de detalii, în cari o ză nu mă îndoiesc, că dl Sporea ne-ar fi putut servi cu îndrumări folositoare și interesante. D-sa a luat parte la cursurile de vară aranjate în România anume în ve-

derea perfecționării învățătorilor în predarea lucrului manual, și darea de samă despre experiențele câștigate acolo au convins și mai mult conferența. nu numai despre însemnătatea economică și chiar și artistică a lucrului manual pentru fiii poporului nostru, dar și despre ușurința, cu care se poate însuși această dexteritate din partea învățătorului. Ar fi deci la tot cazul de dorit, ca asemenea cursuri aranjate, fie la noi în țară, fie în altă parte, să fie cercetate din partea învățătorilor noștri, mai ales, că programul statului nostru încă dă importanța convenită lucrului manual în școala populară și nu mă îndoiesc că și autoritățile noastre vor da atențiunea convenită acestui obiect în planul de învățământ ce este în pregătire.

Lucrarea dlui Emil Rosală ar fi fost să fie o dare de samă despre activitatea extrașcolară a învățătorilor din cercul nostru conferențial. Așa ceva firește s'ar fi putut face numai pe baza singuraticelor dări de samă pregătite de fiecare membru al conferenței despre propria activitate afară de școală. De oarece însă aceste dări de samă nu s'au făcut, nici lucrarea dlui E. Rosală n'a putut îmbrățișa subiectul contemplat de circularul consistorial. În schimb dl E. Rosală ne-a arătat care ar fi terenul, pe care ar fi să-l îmbrățișeze după părerea D-sale activitatea în afară de școală a învățătorului român. În această chestie s'ar putea spune multe și s'ar putea argumenta și pro și contra. Nu încape nici o îndoială, că a tivitatea în afară de școală a învățătorului ar putea aduce și la noi roade frumoase. Dovadă pilda învățătorilor din România și din Bucovina. Nu mă îndoiesc mai departe, că autoritățile noastre când au pus în discuție această chestie, n'au voit nici de cum să deplaseze activitatea învățătorilor noștri: din școală s'o transpună în afară de școală. Cred că așa e de înțeleș toată chestia, că învățătorul își va face mai întâi în deplină conștiință datoria în școală, și numai timpul ce-i prisosește îl va închina binelui obștesc, muncind și'n afară de școală. La din contră neglijându-și datoria sa din școală care să fie cea dintâi, se va da cu superficialitate, și este aproape de mintea omului, că tot superficial va fi și'n afară de școală. Deci urmare va fi cărpaie în școală, superficial în afară de școală. Față de o astfel de activitate extrașcolară e la tot cazul de preferat activitatea mărginită numai la școală, dar îndeplinită în conștiință. Mi-ar fi plăcut, dacă și dl E. Rosală ar fi luminat chestiunea și din acest punct de vedere.

Domnul N. Hamzea a vorbit despre problema înființării de bibliotecă tractuale, a unei biblioteci centrale și a unei reviste pedagogice pentru toată metropola noastră. Cecece a spus dsa cu o bogăție de fraze, care cred, că n'a fost la locul său, se putea spune și mai scurt. Resultatul practic ar fi fost același. Impresia lucrării a fost, că disertantul n'a voit atât să ne arete, că a aprofundat chestiunea din toate punctele de vedere, ci mai mult să dea dovadă, că e stăpân pe o cantitate oarecare de fraze mai înalte, cu cari nu se poate lauda orice învățător. În cecece privește în special revista pedagogică, sunt de acord cu aceia cari cred că cu greu se va putea intra o revistă, care să aibă în vedere întreaga metropola, cât timp revista cu pretensiuni mai modeste, dar cu multă prosepere redactată, cum este *Vatra Școlară*, e destul de bună, și ar fi și mai bună, dacă ar fi altminterlea sprijinită de cei chemați.

Ultima lucrare teoretică a fost prezentată din partea dlui R. Prișcu. Ar fi fost să se facă o dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică apărută în românește în ultimul an. De oarece însă o astfel de carte pedagogică fie chiar și în traducere, care să merite ar fi în deosebi relevantă, n'a apărut în ultimul an la noi, conferențiarul a orzut potrivit să faoă o dare de seamă despre acea carte de școală, care apărută în ultimul an, nu numai că poate fi numită un bun manual de școală, dar reprezintă la tot cazul un însemnat progres față de celelalte cărți de școală de aceeași categorie. O astfel de carte de școală este după ana iza bine argumentată a dlui R. Prișcu cartea de cure pentru limba română a dlui profesor Nicolae Sulică, apărută până acum în două părți și anume deosebit pentru clasa III și deosebit pentru clasa IV. primară. Conferența a adoptat întru toate punctul de vedere al dlui disertant recunoscând fără excepție superioritatea acestor cărți de cure și obligând pe dl R. Prișcu să dea publicității darea de seamă a d-sale, cecece cred că se va și face.

Trec la așa numitele lecții practice. Una a fost predată de învățătorul I. Oancea, care și-a ales ca subiect ocupațiunea locuitorilor din comuna. Mai multă simlînță din partea prelegătorului ar fi asigurată la tot cazul altă reușită acestei lecții.

Lecția învățătorului A. Popovici a rezolvat cu succes problema transformării unei poezii în proză.

A treia lecție și-a luat subiectul din domeniul abecedarului. Prelegentul N. Stanu, învățător cu mult temperament, a cercat să ne dea o lecție după metoda fonomimic, care firește în sine nu este un metod deosebit, ci un expedient ceva mai dramatic și mai plin de viață, la propunerea scrierii și ceterului. Lecția a fost reușită și a avut darul să farmece mai ales pe câțiva laici, cărora înscenarea și înfrumusețarea dramatică a lecției li s'a părut, ca ceva extraordinar și ca ceva învenție cu totul nouă, ca aeroplanul lui Vlaicu, deși procedeu de vechiu și de mult abandonat în țările, cari premerg ca pildă în chestii de pedagogie.

Discuția provocată în jurul acestei lecții din partea unui nechemat a avut darul de a stârni în membrii conferenței nu numai măhair, ci și desgust. De aici apatia ce s'a observat între membrii conferenței în acest an ca nici odată mai înainte. Incidentul merită să fie relevat din multe puncte de vedere. Il voi și releva fără mult incunjur și înfrumusețare.

Fire blăjină și spirit liberal, domnul Ioan Darius cu acest prilej, când avea să stea pentru ultima oară ofioios în fruntea învățătorimeii din acest cerc, a ținut totuși să observe față de membrii conferenței o stricteță poate mai mult decât regulamentară, limitând libertatea de cuvânt a acestora. În schimb a dat cuvântul nelimitat publicului prezent, cecece pe de parte a mulțumit conferența, pe de altă parte a deșteptat nemulțumire și desgust. Că și publicul a găsit cu cale să se amestece în discuții, a fost numai o dovadă de interesul deosebit, cu care au fost urmărite de ospet problemele dezbătute de conferență. Faptul acesta firește, n'a putut decât mulțami membrii conferenței, mai ales atunci, când observațiile făcute au fost la locul lor. Astfel cu plăcere a fost ascultat un vechiu bărbat de școală, care totdeauna a dovedit interes față de treburile noastre școlare și bisericesti, domnul I. Leșgeru. Cu atenție a fost ascultat și un tânăr preot, care a vorbit cu minte și cu căldură: dl D. Greceanu.

Sunt însă unii oameni, cari după vorba poetului clasic, nu vin la astfel de oezii ca să vadă, ci vin ca să fie văzuți, așa dară ca să facă act de prezență și în nădejdea, că se și ia act deosebit de prezența lor. Ei și acesta un semn al prea marelui închipuirii de sine, dar și un semn al moravurilor noastre sociale din multe părți. Ori câtă repulsiune însă ar deștepta prea marea închipuire de sine, totuși acesta nu e unul din cele mai mari păcate ale unor anumite tipuri sociale delă noi. Daos astorfel de oameni le lipsește adevărată cunoștința de sine, se poate ierte, fiind cunoștința de sine cea mai grea dintre cunoștințe. Nuli se poate însă ierta, când le lipsește cunoștința acelor, în mijlocul cărora peș-se, și mai ales când pornind din această îndoită necunoștință, ofensează.

Când outare sau outare — numele nu împoartă — prea îndrăgit în propria persoană, se blamează, pe noi puțin ne împoartă. Ne privește însă, când un astfel de om într'un avânt necosotit, la care nuli îndreptătesc forțele sufletești, are iluzia optică de a vedea într'o conferență învățătorească o străsură de alfabeți cari nu sunt lămuriti nici în cele mai elementare principii, pe cari se întemeiază de pildă predarea abecedarului, deci ofensează.

Cred că am toate motivele a afirma, că este o ofensă a te adresa unei conferențe învățătorești fără a-ți lua osteneala nici măcar să te ridicii de pe scaun. Cred mai departe, că este ofensă și mai mare a te crede îndreptățit a afirma fără jenă, că la propunerea abecedarului există două metode și anume cel fonomimic și „celă-lalt”, pe care nu ești în stare să-l numești nici măcar pe nume. Și în sfârșit cred că cea mai mare ofensă este a pretinde delă o conferență învățătorească, să decreteze de invenție ideală un „metod”, care în sine nici metod nu este, și care în țările mai înaintate s'a abandonat cu totul.

Dar mai e ceva, și aici este de a se căuta partea tragi-comică a incidentului. Circularul consistorial, alcătuit cu o superioră cunoștință pedagogică, luase poziție contra „metodului” fonomimic, constatând că este un procedeu de mult înveștit și în țările cuate deja abandonat. Oratorul nostru improvizat din băncile rezervate pentru privitori, bărbat de școală reputat, cum se îndură a-l qualifia raportorul „Gazetei Transilvaniei”, sigur în ironie a crezut că prin năvala sa inoportună și puțin modestă va seduce conferența, ca prin votul său să sancționeze superioritatea „metodului” fonomimic și astfel să desavuzeze pe cel ce alcătuisse partea circularului consistorial, care cuprindea îndrumările pedagogice date conferenței.

Aici însă „reputatul bărbat de școală” s'a înșelat, căoi conferența învățătorilor, cari știu cel puțin atât, ce va să zică abecedar și „metod” fonomimic, nu s'a lăsat păcălită și a dat expresiune indignării sale prin rostul unuia din membrii săi.

Felul, cum s'a încheiat acest incident a fost de un efect superior moralizător, căoi cred, că de aici înainte unele celebrități pedagogice d'ale noastre, fie cât de reputate, vor ști aprecia mai bine noima înțeleptei vorbe a poporului, că tăcerea e ca mierea, mai ales când nu te pricepi.

Cine este celebrul orator, ni-o spune oratorul I. Darius într'o declarație publicată în *Gazeta Transilvaniei*. Eu cred însă că domnul din chestie imi va fi mulțamitor, dacă nu-i voi face cinstea a-i aminti numele și aici. Cor.

Serate de ale meseriașilor noștri.

Joi, la 27 Oct. 1910 „Reuniunea meseriașilor sibiieni” a ținut a 10 a ședință literară (a 4-a festivă). Prezidentul Tordășianu, după ce salută în termeni aleși pe cei prezenți și în deosebi pe dl prof. Dr. N. Bălan, care a binevoit a-și da prețiosul concurs și la această ședință, bine-ventează pe membrul onorar Petru Ilieș, compactor în Orăștie, care petrecând în Sibiu a ținut să ospiteze și să ne dăruiască parte pentru local, parte pentru scolare câteva obiecte de lux, confecționate de d-sa. Trecând după acestea la datele din protocolul fundamental al membrilor Reuniunii, ne arată cum din cei 834 măestri și sodali întroduși în protocol, nu mai puțin ca 376 sunt născuți în comitatul Sibiu; 112 în comitatul Alba inf.; 54 în al Hunedoarei; 49 în al Târnavei-mari; 43 în al Făgărașului; 39 în al Turdeilor; 34 în al Târnavei-micilor; 18 în comitatul Murăș-Turda; 14 în al Cojocnei; 12 în Solnoc-Dobâna; 12 în al Brașovului; 11 în Bistrița-Năsăud; 9 în Torontal; 8 în al Aradului; 7 în Carăș-Severin; 6 în Sălăgiu; câte 3 în comitatul Sătmar, Timș și Bihor; câte 1 în Meramurăș, Treisăune, Ciuc și Bacii-Bodrog, iar 17 în România. Referindu-se la cauzele, din cari în unele comitate numărul meseriașilor noștri este dispărent, află pricina răului în conducătorii poporului, în preoțimea, în învățătorii și ceealaltă inteligență a noastră, care nu luminează pe cei interesați asupra însemnătății și foloselor împrepunute cu îmbrățișarea meseriașilor. Nu lipsa de așezăminte ne împedează în dezvoltarea principioasă a noastră, de oarece mai că nu avem așezământ, în cadrele cărora nu ne-am putea interesa, nu am putea lucra cu deplin succes pentru tot ce țineste bunăstarea și înflorirea noastră pe toate carierele vieții. Avem, zice Tordășianu, între altele, așezămintele noastre bisericesti și școlare, cari toate au de scop ferioirea turmei cuvântătoare. Intre acestea să amintesc numai de una, de cehmarea sublimă ce o au sinoadele protopopești, cari se compun din preoțimea, din fruntași țărănimii și din tot ce bun este din inteligența de pe întreagă întinderea țării noastre. Lipsese zilnice, neajunsurile de tot soiul și de pretutindenea ar fi să dea naștere câte unui bogat program de lucru, de activitate extra-officială pentru fiecare membru al acestei corporațiuni, înscuite cu scop de a veghia mersul afacerilor, și mai presus de toate de a afla căi și mijloace, cari să ducă la ferioirea fiii credincioși, poporul, care constituie biserica noastră vie. Ce n'ar putea face membrii acestui așezământ: advocații, medicii, funcționarii, notarii, primarii, cu un cuvânt lamura societății noastre delă orșele și delă sate, cari cunoscând în mod nemijlocit neajunsurile, sunt în măsură a cunoaște leacurile de aplicat în cezurile date! Cu câtă ușurință ar putea face acesti reprezentanți ai noștri consierarea tuturor meseriașilor din partea locului, cu câtă ușurință ar putea afla, că în outare localitate e mai mare lipsă de meseriași din outare branșă etc. Acești fruntași ai vieții noastre publice, cunoscând așezămintele, fondurile și fundațiunile, ce au de scop ajutoarea meseriașilor prin stipendii și ajutoare, cu câtă ușurință n'ar putea îndemna la îmbrățișarea meseriașilor, ce ast mod să nu fie comună nu orășel românesc, din care să nu se găsească cât mai muți la meserii. Promițând, că în una din ședințele proxime va tracta despre meseriașii stipendiați, dl Tordășianu zice „fie ca și această expunere statistică să fie cu un indemn mai mult pentru cei competenți, de a îndemna mai mult poporul nostru la îmbrățișarea meseriașilor”.

După cetirea prin notarul Duca a sumarelor ședințelor administrative își desvoaltă conferența sa dl prof. Dr. Bălan. A vorbit despre credință și despre însemnătatea ei, spunând că dacă unii se înstrăinează de credință, o fac, fiindcă nu cunosc adevărul, bunăsterea și frumșea ei. Astăzi mai ales, când greutatea traiului

sunt atât de mari și ispitele spre rău atât de ademenitoare, să ținem cu tărie la credința strămoșească, căci ea ne va fi cel mai puternic sprigîn sufletesc în mijlocul frământărilor vieții. Prin icoane și asemănări a arătat ce putere și binefacere este credința pentru viața omului. Ea purifică sufletele oamenilor, le dă o nouă viață și le face accesibile pentru progres și cultură sănătoasă. Istoria dovedește, că timpurile, în cari credința era în floare, au fost înălțătoare de inimă și pline de virtuți frumoase; pe când atunci, când necredința se furia în sufletele oamenilor, viața își perde farmeol și rostul ei, sămânța păcatului încolțește pe toate terenurile și produce roade stricăcioase binelui individual și celui de obște. Credința e o putere, care înfrățește pe oameni și ține cumpănă dreaptă între clasele sociale. Cei ce sunt însuflețiți de aceeași credință, simțesc trebuința sufletească de a se aduna împreună la rugăciune în sfânta biserică. Precum mai mulți carbuni străși la olaltă, se încălzesc unul de altul și ard timp mai îndelungat, așa se încălzesc și sufletele credințoase, când se împreună în rugăciune la sf. slujbă din biserică. Sfârșește prin a îndemna pe ascultători să cerceteze biserică și să se întărească în credința strămoșească, care este chzășia mântuirii neamului nostru pe pământ și a sufletelor noastre în cer. Simpaticul nostru conferențiar, ascultat cu pietate, a fost viu aclamat.

Corul seminarial sub conducerea zelosului elev V. Petrașou ne-a încântat și înălțat sufletește.

Ceilalți debutanți: frații Alexandru și Znuca Dopp, primul cu „Concertul în lunca“, de Atecsandri și cu poezia „Tisa“, de Cotruș, iar aceeași cu „Nu umbra nimic“ și cu poezia h z i e „Lăptos“, apoi învățăceul cul-tip. Horia Dopp cu poezia „Aoașă“, de Goga, elevul G. Comsa cu cântările sale și V. Petrașou cu „Oltul“, de Goga, au contribuit la ridicarea nivelului seratei.

La fine între participanți se sortează 15 cărțile folositoare și 10 cadre cu chipul prezidentului, daruite de dl Iliș, iar dl Tordășianu mulțumind tuturor pentru toate, invită la ședința a 11 a din 24 Noembrie n. c. „Invingătorul“.

Dela sate.

Renovarea și sfințirea bisericei din Bărești (tractul Iliș).

Comuna noastră bisericească Bărești, situată în creierii dealurilor, ce despart Murașul de Criș, era până ieri alaltăeri o comună izolată, cu o bisericuță de blane de lemn neglese, printre cari sufla vântul a pustiu, iar din launtru toacă de goaă, căci afară de câteva icoane dela vestita „Nioula“ nu se afla mai nimic într'ansa.

Abia de trei ani a ajuns această parohie să fie condusă de parintele Octavian Albani, și de-a se vad binișor roadele muncii omului conștient, căci poporul progresaș în cele bune, și biserica în decursul anului curent a fost radical renovată.

Prin dania poporului și sprigîmul Preașen. Consistor, biserica a fost pictată în mod escelent, așa că azi poate servi de model multor biserice de oraș. Prin pictarea foarte reușită și în curat stil oriental, biserica are aspectul unui pompos templu cu pretenții de edificare spirituală, e scriptura poporului fără de carte.

Iconostasul pictat pe lemn e făcut așa, că fiecare icoană apare cuprinsă în cele mai alese cadre artistice lucrăte, respective sculptate. De asemenea celealte icoane de pe pereții bisericei bărbaților sunt încadrate în ornamente b zantune, între cari sunt aplicate cu multă istețime motive din ornamentica română.

În tinda femeilor pe lângă icoanele cuvelite pereții sunt decorați cu o mulțime de motive din țesăturile noastre românești, reproduce întocmai după Albumul dșoarei Minerva Cosma. Pictura a efectuit-o tinerul Teodor Halmăgean, originar din Brașov, care după absolvirea școlii de sculptură, ca desemnator escelent, a fost aplicat în atelierul pictorului Coulin din Brașov, apoi trecând în România, s'a ocupat mai mulți ani cu pictura în societatea mai multor pictori aleși de acolo, și azi cu drept cuvânt se poate numi un pictor de valoare în pictura orientală, și ca atare merită atenția publicului românesc.

Duminecă în 31 Oct. v. c. a fost sfințită biserica din Bărești prin trei preoți cu solemnitatea cuvenită în fața a circa 500 cameni, din loc și vecinătate. Responsurile liturgice le-a cântat frumusc dl învățător Iocicau, din Bazănic, iar după pricezână parintele Albani a rostit o frumoasă predică, aducând între altele vorba

și despre memoria marelui nostru Andreiu, și părinteasca ocrotire a Inalt Preașfîțitului nostru arhiepiscop de ezi Ioan și a Venerab. Consistor arhidiecezan.

Deși era un timp nefavorabil, iar comunicarea cu Bărești, numai pedestru o poți face, totuși am observat la sfințirea bisericei și o cunună de doamne române și aume: doamna preoteasă Popa din Furosoara, Ivan din Podele, învăț. Iocicau din Bazănic, și d-na Maria Halmăgean, mama pictorului.

După terminarea ritualelor, poporului adunat din jur i s'a servit pomană din partea credințoșilor din Bărești, iar inteligența a fost poftită la ospitala nașă a par. Albani, unde dna preoteasă Letiția Albani n-a servit un escelent prânz.

Și apoi o surprindere! Pe la terminarea prânzului se prezintă trei domni țariști cari ne desoper că pe hotarul comunei Bărești au eflit piatră de marmoră, iar eu cam idealist în felul meu, mi-am zis: fînțoarea biserice din Bărești din marmoră să fie edificată.

Și până atunci mulțumesc-ți Doamne, că înaintam mereu.

Privitoriu!

Apel!

Avem onoare a aduce la cunoștința publicului, că înșoțirea economică-comercială „Mugurul“ în sezonul acesta a luat masuri pentru a se putea lipsi de agenți generali în afacerile cu alții de viața, de oarece acești agenți, un rău necesar până acum, căci costau mult și eram siliți a le da proviziuni din ce în ce mai mari, în detrimentul orientelei, fiind siliți a urca în măsura proviziunilor și prețul produselor pepinierilor noastre, pot fi ușor înlocuiți prin inteligența noastră dela sate, dându-le acestora ocaziune de a face câștig frumos, fără a avea osteneala mare în schimb. Cu acest prilej ne uam voe a ruga pu toți domni preoți, învățători, comercianți români etc. din ținuturile ce au sa fie replantate cu vii altonie, ca să lee înșiși în mână conscrierea de comande pentru procurarea de altoni. Înșoțirea plătește fiecare agent comunal (preot, învățător, comerciant, jude comunal) care anunța comande în massă, după efectuarea în regulă a acestor comande 6% proviziune din valoarea brută a comandelor — în bani, sau la dorință în alțoi de vie. Tot aceeaș proviziune o plătim și pentru mijloacele comandelor de sămânțuri pentru sezonul de primăvară 1911. Informațiuni detaliate, precum și lista de prețuri, eventual carți pentru conscrierea de comande, trimitem la cerere gratis și franco.

„Mugurul“

inșoțire economică comercială Elisabetopol (Érszébétváros) Kisküküllő vármegye.

Parastas.

Sămbătă la orele 8 dimineața s'a ținut parastas în catedrală, pentru od hna sufletului mult regretatei regine Elisabetha. A celebrat I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșaru, asistat de Preacuvioșile Lor, Dr. Iarion Pușcariu, Arhimanorit, vicariu arhiepiscopesc, și Dr. Eusebiu K. Roșca, protosincei, director seminarial, apoi de asessorul consistorial, protopresbiterul Mateiu Voileanu, de presbiterul Dr. V. Bologa și de diaconul Demetriu Ampelianu. A cântat corul seminarial, condus de prof. T. Popovici. A participat întreaga tinerime română dela școlile publice din Sibiu.

Iți creștea inima, când vedeai biserica plină de tinerime școlară. Au fost elevii seminarial cu dni profesori. Elevele școlii Asociației, elevii școlii centrale și de aplicație, elevii români dela gimnaziul statului, și toți ceilalți elevi și eleve, cari cercetează școlile statului din Sibiu, conduși fiind de dnu profesori, respective de profesoare.

Amintind de acestia credem, că nu este fără de interes, să știm: capi băieți și câte fete sunt înșorise la diferitele institute străine din Sibiu, în alui acesta școlară? Aume: Băieți, 1. La școala elementară de stat 139, 2. La școala civilă de stat 33, 3. La școala elem. rom. cat. 16, 4. La școala elem. ev. iuth. 9, 5. La gimn. și școala reală e. iuth. 20, 6. Învațăcei industrial la școala orașului ev. 141, 7. Învațăcei industrial la școala statului 157. La olaltă 520.

Fete: a) Școala civilă de stat 29, b) Școala elementară de stat 37, c) Căsuțului Ursunilor 70, d) Căsuțului franciscan 41, e) Școala civilă ev. iuth. 10. La olaltă 187. Total elevi și eleve 707.

Toți aceștia sunt catehumenii dlui Ilie Hociotă. Sunt împărțiți în mai multe desparțăminte la fiecare școală și li s'a propus 26 ore la săptămână.

În decurs de 10 ani de zile, decând Dl Ilie Hociotă este în serviciul bisericei și al școlii, fiind sub nemijlocita supraveghere a forului nostru suprem bisericesc, a dat dovadă despre mult zel și putere de muncă, și nici odată nu i s'a putut aduce învinuire față de îndeplinirea datoritelor sale. Având acestea în vedere, Preavenatul Consistor l-a instituit definitiv în acest post de profesor-catihet, unde face bune servicii bisericei noastre. La gimnaziul de stat sunt înșoriși 240 elevi români gr. or. Dl preot Marcu Jantea le propune religia în 12 ore la săptămână, și își împlinește datorița cu conștientitate și pricepere.

NOUȚĂȚI.

Supliment. Numărul de astăzi al ziarului nostru are un supliment de două pagini.

În dietă se discută acum pe articolele legea despre procedura civilă, votată în general cu unanimitate. Panoul de vedere al deputărilor naționaliștii l-a espus la discuția generală, într'o vorbire lungă și temeinică, dl Dr. Ștefan C. Pop, deputatul român, în ședința de Sămbătă a dietei.

Moartea lui Tolstói, dată și de noi în numărul trecut, după celelate foi, nu s'a confirmat. Tolstói era atunci numai greu bolnav, însă nu murise. Moartea l-a ajuns abia Duminecă dimineșt, la orele 6. Conform dorinței sale va fi înmormântat în Jasnaia-Polana, la mșș a se, însă fără ceremonie bisericească, fiindcă Tolstói era certat cu biserica și n'a voit să se împace cu ea nici pe patul de moarte.

Desparțământul Sibiu al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului română“ a ținut Duminecă, în Sibiu adunare extraordinară, în care a fost ales director al desparțământului venerabilul domn Parteniu Cosma, directorul „Albinei“.

Dela comitat. Ilustritatea Sa domnul Wallbaum, comite suprem al comitatului Sibiu, a numit pe practicantul comitatens T. Liviu Horșia arhivar al comitatului Sibiu.

George Panu, politicoian de frunte din România, orator bun și gazetar distinct, directorul revistei „Săptămâna“, a decedat în București, Sămbătă dimineața, la orele 5, în etate de 62 ani.

Sfințire de biserică. Comitetul parohial din Sebeșul de sus (prot. Avrîg) invita la sfințirea bisericii, care se va face Duminecă în 14/27 Noembrie a. c. prin însăromatut arhiepiscopesc, P. O. D. Nicolae Ivan, asesor consistorial, cu concursul orului studenților în teologie.

Hymen. Domnișoara Valeria Ungur și domnul Ervin Szüts, căpitan reg. ung. la honvezi, își anunță celebrarea religioasă a cununiei lor, ce se va săvârși în 26 Noembrie n. 1910 la orele 3 1/2 a. d. în biserica gr.-or. română din Kézdivárhely.

Bilete de înțrare la petrecerea tinerimii române din 27 Noembrie a. o. se vând la dl Ioun Rebeta funcționar la „Albina“ și seara la casa.

Rectificare. Suntem rugați să facem următoarea îndreptare: Serbarea comemorativă de a seminar, din ziua marelui mucenic Dimitrie, a fost aranjată numai de secția pedagogică a seminarului. Teologi au participat ca oaspeți. Elevii Heria, care a rostit discursul comemorativ, nu e teolog, ci pedagog în cursul IV.

Pentru scopuri filantropice. Se scrie din München, că soritorul german Paul Heyse, care în anul acesta a obținut un premiu Nobel în suma de 140 de mii de mărci, va d.tribui banii aceștia pentru scopuri filantropice.

Casatorie. Din Milano vine știrea, că ducele Abruzziilor se va căsători în zilele apropiate cu bogata americană miss E. King. Curtea regală italiană în sfârșit și-a dat învoirea la casătoria aceasta.

Sfințire de biserică. În Dumineca viitoare (14 Nov. v.) se va sfinți biserica cea nouă din comuna noastră bis. Hogș (prot. Cohalm), prin asessorul consistorial Măsciu Voileanu, ca mandatar al I. P. S. de domnului Arh. episcop și Mitropolit Ioan Meșaru.

Dare pe neînșurați. Acum, cu prilejul când duma rusească a pus o dare grea pe burlaci, un statistician din Ungaria arată, cât ar căștiga țara noastră, dacă ar imita pilda din Rusia. Ungaria are cam un milion de burlaci, trecuți de 32 de ani; introducându se darea aceasta numai cu 30 de coroane, în termin mediu de fiecare cap, ar rezulta un venit anual de treizeci de milioane!

Medic român. Domnul Dr. Corneliu Dărămuș, med. univ. specialist în oale de femei, aduce la cunoștință, că și-a început practica medicală în Aba-Julia, piață, lângă farmacia domnului Virgil Vlad.

Fidanțare. Dl Sever Beniția, promovât în zilele trecute de doctor în medicină, s'a fidanțat cu dșoara Selma Helmann din Sibiu.

Un tip. Cătim în „Biserica și Școala“ din Arad următoarele: „Din botz curat s'a numit Gheorghe Sabu, crescut cu pănea alumneului din Adrad, ajuns la o bună stațune învățătorescă din Banat, în Băregșeu, nu i-a fost însă destulă pânea dascalului confesional, și așa a luat nou botz în care a primit numele de Szabó Gyögy. Ca Szabó Gyögy i-a mers bine, a devenit învățător și director în Micsalaca de lângă Arad, i s'a dat și șgentura de poștă, de a ajuns la salariu de 2600 cor. Inspectorul reg. de școale dl Arpád Varjassy, om bun de inimă, l-a luat sub scutul său, l-a sțutat în preținsele sale neșjursuri, gândindu-l chiar cambii. În urmă a falsificat cambii pe numele domnului inspector în valoare de 2200 coroane. Șfârșitul e temnița. Un memento pentru ceilalți ne mulțămesc cu săracia noastră“.

Pentru onomastică. Profesorul școlii de feteți dl Victor Stanciou, controlorul consistorial dl Victor Fincou și prezidentul „Reununii meseriașilor români sibiieni“, dnul Victor Tordășianu, răscumpărând felicitările din prilejul onomastice lor, dăruiesc câte 10 cor. sau în total 30 cor. la colecta întreprinsă în favorul sârmanului, dar talentatului pictor-fotograf, actual elev al școlii de pictură din Viena, Ilie Chidu.

Jertfe ale strichninei. Pe o moșie de lângă Bichy-Gyula, apaiținătoare capituului catolic din Oradea-Mare, se înmulțiseră grozav școarele de câmp. Pentru a i starpi, s'a pus strichnina în mai multe locuri pe câmpuri. Venitul a nimerit însă nu numai o mare parte a școarelor de câmp, ci și numeroase animale de casa de-mie locuitorilor. Până acum au fost omorâți de venin: 41 de porci, 83 porci, 2 cai și 3 manzi. Țăranii pșgubiți au intentat proces pentru desdăunare.

Acțiune împotriva țiganilor. Într'o ședința a camerei din Austria de jos s'a făcut propunerea, ca jandarmeria sa se însăromneze a opri intrarea țiganilor din Ungaria în Austria de jos, iar cei aflători în provincia aceasta să fie expulsați în țara de unde au venit.

D'ale negrilor. Influența negrilor în America de nord crește pe zi ce merge. Din Washington se anunța, că președintele Taft a numit pe negrul William Lewis print asistent al procuratorului general din Statele unite. Este primul caz în istoria Americii de nord, când un negru ocupa o demnitate așa de înaltă.

Holera. Conform datelor oficiale, apărute acum, în Ungaria s'au ivit în res-timpul de la 2—15 Octomvrie 283 cazuri de holera în 9 comitate, cu vreo 30 de comune. Dintre cei bolnavori au murit aproape jumătate, adică 139.

În atențiunea domnilor învățători. Aduc la cunoștința și pe calea aceste, că „Cartea de ceteră română“ a dlui profesor Nicolae Suncă pentru clasa a treia este aprobată de dl ministru de instrucție prin ordinul 124802, 27 Oct. 1909, iar cartea pentru clasa a patra prin ordinul 117734 din 28 Octomvrie 1910. Cartile sunt canficicate din partea recensământului ofișos ca unele din cele mai escelente manuale de școală din toate punctele de vedere. Ioun I. Curcu, librar-entor, Brașov.

Mulțămită. Vrednicul și talentatul tînăr maestrul mehanic, dl Ilie Milla fiu al acestei comune de prezent dom cilit în Buzau, a darut în amintirea raposatei sale mame Nonica, fondului nostru parohial 20 cor. și George Filip cu soția Maria 2 cor., pentru cari fapte vrednice de lauda, șcrișului mai simt îndemnat a le exprima și pe această cale cea mai profunda mulțămăta. Coveș, în 3 Noembrie v. 1910. Georgeu Borșea, paroh ort. român.

Cununăți. Haretti Popp din Bobo-halma și Dumitru Vidrighin din Murșș ogorheșu, căsătoriți.

† **Vasile Morariu**, fruntaș bucovinean, fost consilier auic, a decedat în 15 Noemvrie în Viena, în etate de 60 ani.

Reuniunea femeilor române din Sibiu. Pentru scopurile acestei reuniuni au binevoit a dona Preasfinția Sa episcopul Ioan I. Papp cor. 100; domnul Nicolau Garoiu, avocat în Zernești, s'a înscris membru fondator întregind cu cor. 60 taxa de membru pe viață; dna Eleftera Dr. T. Mihai, Dej, dna Aurelia Dr. Margita, dl Dr. Ioan Margita, avocat în Georghiu Inferior, și institutul „Brădetul” din Orlat s'au înscris membri fondatori solvind câte cor. 100; iar dna Ecaterina Dr. G. Prunaru, Orlat, s'a scris membră pe viață solvind taxa de cor. 40.

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăcelilor meseriași, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, au mai dăruit: Marcu Gligor, învățacol rotar, 36 bani; George Borzea, paroh (Coveș), 1 cor.; George Tocitu, paroh (Calacea), 50 bani; Dr. Cornel Popescu, protopresb. (Hațeg), soția sa Valentina și fiul lor Bogdănel, 60 bani; Ioan Socu, revizor r., 30 bani; Ionel Vasiv, învățacol librar, 20 bani; George Smădu, învățacol (Arpașul sup.), 30 bani și Victor Tordășianu, prezident, 10 bani.

Teatru. După esecelenta reprezentare de Sămbătă, când s'a dat cu multă artă și cu frumos efect tragedia *Egmont*, frumoasa creațiune a lui Goethe, au urmat Duminecă două opere: „*Ein Walzertraum*”, jucată după amiază și „*Der Graf von Luxemburg*” jucată sara. Luni s'a dat apoi o comedie nouă, „*Das kleine Chokoladenmädchen*” și Marți opereta „*Die geschiedene Frau*”. Teatrul a fost totdeauna bine cercetat, și publicul satisfăcut și mulțumit. Astăzi, Mercuri, se dă pentru a patra oară „*Das Konzert*”, comedie, iar mâine, Joși, opereta „*Der Graf von Luxemburg*”.

Viață socială.

Concert va da Tudor Vasile, în etate de 17 ani, fost elev la „Vatra luminosă” din București, în restaurantul L. Brote din Sibiu, la 26 Noemvrie n. o. Concertantele va cânta pe 5 instrumente. Programul următor: 1. „Rondo” de H. ydn, pentru pian. 2. „La paloma” pentru oară. 3. T. Vasile: „Dorul Românilor” pentru pian. 4. Wiest: „Privighetorea de peste Olt” pentru violină. 5. Wiest: „Nunta țărănească” pentru pian. 6. Verdi: „Andante din Trubador” pentru mandolină. 7. Ivela: „Ecoul” pentru pian. 8. Ivela: „O șezătoare la Vatra luminosă” de clamație. 6. Mascagni: „Intermezzo” din *Cavaleria rusticana* pentru violină. 10. „Doina Oltului” pentru pian. 11. T. Vasile: „Marșul lui Stefan” pentru harmonică. 12 T. Vasile: „Potpouriu, cântece naționale” pentru pian. Inceputul la 8 oare seara. Intrarea 50 fil.

Petrecere în Brașov. Reuniunea femeilor rom. pentru ajutorarea și înfrumusețarea sf. bisericii din Brașovul Vechiu va aranja o petrecere muzicală-teatrală Sămbătă în 13/26 Noemvrie 1910, în sala Hotelului „Central Nr. 14”. Inceputul la 7½ care seara precis.

Petrecere în Blaj. Despărțământul Blaj al „Asociațiunii” invita la Producțiunea teatrală, ce-o va aranja Sămbătă în 26 Noemvrie n. 1910 în hotelul Unvers la orele 7½ seara. Se joacă „*Prostul*”, comedie de Fulda. După teatru jec. Venitul se va folosi pentru procurarea unei scene.

Petrecere în Orăștie. Producțiunea împreună cu petrecere arangesă „Socia Industrială” a „Reun. ecor. rom. din Orăștie”, în scop filantropic, Duminecă în 27 Noemvrie n 1910 (la prinderea postului), în sala hotelului „Transsylvania”. Program: I. „Ideal”, de G. Coșbuc, declamațiune de dl Petru Manole. II. „Bade zău o fi păcat” și „Cântă puil oculului” de Dr. T. Brediceanu, „Te-am esteptat”, de G. Vasiliu, cântate, cu acompaniament, de dnoara Maria Vasile. III. „Cum povestea o buinică”, dialog de St. Băborescu, predat de dna Elisabeta Ciontea și Vasile H. rts. IV. „Slugă la doi stăpâni”, comedie în 2 acte, de Goldoni-Bărsan. După producțiune urmează dans. Inceputul la 8 ore seara.

Indurați-vă spre săracii noștri.

„Mila dată săracilor, te curată de păcate, îți câștigă îndurare și viață vecinică.”

De un lung șir de ani am luat asupra noastră creștineasca și nouă bineplăcută însărcinare de a aduna dela inimi generoase daruri fel de fel, pe cari le-am împărțit în prezjma sărbătorilor Nașterii Domnului între săracii noștri (învățăceli, meseriași, școlari, bărbăți, femei etc. scăpătați).

Mu'tămirea sufletească a dăruitorilor și împărțitorilor darurilor și lacrimile săracilor miluiți ne îndeamna să apelăm și de data aceasta la inimile generoase să binevoiască a dărui bani, vestminte și alimente ce să se împartă în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri.

Ne găsim în prezjma zilelor, în cari săracul ca și bogatul, caută să-și încălzească sufletul și corpul.

Cei pe cari Dumnezeu, povățuitor a toate v'a binecuvântat din belșugul său, dați puțin și celor lipsiți, ca cel puțin în zilele de bucurie ale Nașterii Mântuitorului nostru să preamărească pe Creatorul și făptuirile sale.

Impărțirea darurilor se va face cu cuvenită solemnitate sub binevoitorul protectorat al stimabilelor doamne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga și Elisaveta Bărgarsky.

Darurile benevole să se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

Lacrimile vărsate de săracii noștri servească drept cea mai înaltă răsplătă pentru toți aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorințe bine plăcute și lui Dumnezeu.

Sibiu, 17 Noemvrie n. 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărți și reviste.

Cetatea Soarelui și alte poeme de Corneliu Moldovanu, București, ed. Socec & Comp., 1910. Un volum de versuri, de 126 pp. Prețul 2 lei.

Neamul Românesc, nr. 45 cuprinde: O lămurire de N. Iorga. Unei necunoscut, poezie de H. Frollo. Prin omilateral Belu, Dumineca, de Stahl. Șapte, versuri de I. Pejură. A. S. Pușkin despre revoluția din 1821, de St. Berechet. Poezie de Adriana Buzoisnu. Cutreerând prin țară, de C. Alexandru. Cugetări. Cronică.

Revista Teologică nr. 9 din Sept. 1910 cuprinde: În chestia reunirii bisericilor, de Dr. N. Bălan. Principiile ortodoxiei, trad. de I. Belean. Invoacarea duhului sfânt în actul transubstanțiatiei la s. euharistie, de G. Hango. Predică la introducerea în parohie, de E. Munteanu. Mișcarea literară, de G. Comșa. Cronică. Tipical cultului religios.

Vatra Școlară nr. 9 din Noemvrie 1910 cuprinde: Condițiile unei lucrări pentru o conferință învățătoarească, de Dr. P. Șpan. Tigru, iaguarul și leopardul, de T. Prișcu. Un răspuns de T. Șteu și G. Capătă. Comiserul și învățătorul, de Bojeoanu, și de N. Boșcaliu. Din viața dascălească, de I. Strateiu. Dări de samă de A. Bădescu. Din viața naturii. Dela conferințe. Informațiuni. Bibliografie.

„**Cartea de Aur**”. A apărut și s'a trimis tuturor abonaților volumul VI din publicațiunea dlui T. V. Păcățian: „*Cartea de Aur sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară*”. În volumul acesta sunt înșirate evenimentele politice dintre anii 1872-1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, prețul e același, adică 10 coroane esemplarul broșat și 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I-VI, cu prețul de 60 coroane esemplare broșate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiu (Nagyszeben). Prețul poate fi plătit și în rate lunare.

*) Inscriptia icoanei Maicei Domnului, ce atârână deasupra Iăditiț cu crucerii săracilor din localul Reuniunii sodalilor.

Biserica Ortodoxă Română, nr. 7 din Oct. 1910 cuprinde: Autocefalia bisericii române. Carte pastorală de P. S. Episcop al Dunării de Jos. Viața unei mame credincioase, de Dr. I. Lupaș. Condiția Sftă, de C. Erbicescu. Comentarii și reflexii scripturistice, de I. Popescu. Influența morafei creștine. Preoții în învățătoria. Elementele ebraice în limba din N. T. Dumnezeirea Sftei Scripturi probată în viață, de I. Mihălescu. Documente de Arhim. I. Scriban. Din istoria bisericii române, de N. Dobrescu. Cronică.

„**Luceafărul**”, revistă literară și artistică, Nr. 22, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: I. Agărbiceanu: Ion Buzdug (nuvelă). Alice Călugăru: Visarea cea din urmă (coezie). D. Anghel: Mihail Kogălniceanu. Alice Călugăru: Cântec (poezie). A. Popovici-B: Primăvară (poemă). Maria Cunțan: Cântecelor mele (poezie). D. E. Tarengul: Valea Ușei (legendă). V. Cioflec: „Ciufu” (schită). Maria Cunțan: Iubirea vieții mele (poezie). Victor Bilculescu: Alt dor (poezie). N. Iorga: Cugetări. Vasile Stoica: O, nu-mi zâmbi (poezie). Vasile Szzel: Albumul morților. G. Bogdan-Duică: Cronică teatrală. Dări de seamă: II. Chendi: N. Davidescu, Lafântăna Castalei; Gh. Diamand, Bestia. T. A: Dr. Vasile Bănu, Doctorul de casă. Cronică: Boicotarea ziarului „Lupta”. Biblioteca populară a „Asociațiunii”. Concertul domnei Lucia Cosma. Aniversarea lui Musset. Sinais-Rucăr și Bran. — Poșta redacțiunii. Ilustrațiuni: 6 reproduceri fotografice după tablourile: Th. Aman, Hora; A. Vintilescu, Șatră de Țigani; Verona, Fete în pădure; Luchian, Spălătoareasă; Grant, Biserica de sat; Th. Aman, După culesul viilor.

Calendarul Arhidiecezan. A apărut *Calendarul pe anul comun 1911* în editura tipografiei noastre arhidiecezane. Acest calendar îplinește acum respectabila vârstă de șasezeci de ani. Alcătuit și tipărit cu multă îngrijire cuprinde afară de partea calendaristică: șematismul bisericii ort. române pe 1911; evidența pentru oficii parohiale și protopresbiterale; în partea literară se publică un bun articol despre marele sprijinitor al culturii românești *Vasile Stroescu* (cu un portret), de Dr. O. Ghibu; despre introducerea creștinismului la români, de N. Dobrescu. Afară de acestea mai are câteva versuri și povești frumoase din popor. De vânzare se găsește la *Librăria Arhidiecezană* în Sibiu. Prețul 80 fileri.

Poșta ultimă.

Indemnizare.

Ministrul de finanțe a prezentat dietei un proiect de lege pentru vatarea indemnizării pe patru luni ale anului 1911.

Dieta croată.

Eri, Marți, a fost deschisă dieta croată, dar tot eri e fost și prorogată, prin rescript regesc, pe motivul, că dieta nu are majoritate, care să sprijinească guvernul.

Consiliu de ministri în Viena.

Duminecă la orele 10 s'a ținut în Viena consiliu de ministri, la care au participat, sub presidenția ministrului comun de esterne, contele Aehrenthal, ceilalți ministri comuni, apoi cei doi ministri preșidenți și ministrii de finanțe din Ungaria și Austria. S'a discutat și stabilit budgetul comun pentru anul viitor 1911, și s'a luat hotărârea, să se ceară indemnizare pe vreme scurtă, până va fi votat budgetul de delegațiuni. În scopul acesta, delegațiunile, cari și-au terminat lucrările se vor întruni de nou după Crăciun, dar înainte de anul nou, și vor vota indemnizarea, iar budgetul il vor vota delegațiunile întrunite în sesiune nouă pe la începutul anului viitor.

Din public.†)

Mulțămită publică.

Comuna noastră bis. ort. rom. este una dintre cele mai mici în protopiatul Agnita. Școala confesională am avut din timpurile cele mai îndepărtate. A nu o mai susține acum când legea nouă școl. din 1907, a adus tuturor susținătorilor școalelor confesionale greutatea mari — ar fi păcat și rușine pentru noi.

Am căutat deci fel și fel de oăi și mijloace spre a ne regula salariul învățătoresc la minimul prescris de legea școl. din 1907 și cu ajutorul lui Dzau de grija aceasta ne-am mântuit asigurându-i învățătorului salariul legal.

Acum ne-au excepționat edificiul școlar, și noul edificiu școlar ar costa conform preliminarului de spese cu adaptarea celui vechiu 8878 cor.; o sumă de care nu dispunem și pe lângă toată bunăvoiața — nici n'am putea-o acoperi singuri din al nostru.

Terenul unde ougetăm să edificăm școala cea nouă, este și el declarat necorespunzător, iar comuna politicoasă, (cum aici sunt sașii la putere) pe lângă toate stăruințele și rugămintele noastre, nu se învoeste să ne cedeze locul cerut, care e cel mai potrivit pentru edificarea școlii și se află în mijlocul străzii locuite de Români noștri, așa că nu face consătenilor sași nici cea mai mică pedeșă. Nu vor însă să-l cedeze, oăi să esim și noi români la iveală cu lucruri frumoase, fi supără la ochi.

Prea Ven. Consistor Arhidiecezan pe lângă acestea, având în considerare și împrejurarea că pagubele cauzate nouă Marpozienilor prin grindina și furtuna ce s'a descăroa asupra comunei noastre la 3/16 Aug. 1908 în ani buni și mulți abia le vom putea acoperi, ne-a îngăduit în ședința ținută la 3/16 Iunie 1910 sub Nr. 6267 școl. a întreprinde o colecție în scopul acesta.

Afară de ajutorul frumos votat de Prea Ven. Consistor Arhid. și afară de obolul dlui Vasile de Stroescu, au mai încurs la apelul nostru următoarele ajutoare:

Dela Inalt Prea Sfinția Sa Dl. Arhiepiscop și Metropolit Ican Mețianu 40 cor.

Lista Nr. 1. Dela institutul de credit și economii Albina în Sibiu 50 cor. Dl P. Cosma dir. ex. al Albinei 10 cor.; Dali Aleos. Lebu mare prop. 10 cor.; Aurel Bratu prof. sem. 1 cor., Dr. O. Rasu adv. 2 cor., Manea 1 cor., Băștia 1 cor., Rebeș 1 cor., I. Vățășan 2 cor., C... 1 cor., Roșca 1 cor., Bredicean 2 cor., Vancu 1 cor., Vas. Ban 2 cor., Dr. Fruma adv. 2 cor., Vic. Tordășianu și st. dnă Eugenia Tordășian prof. 2 cor., Ciora 2 cor., V. Păcală prof. 2 cor., M. Jantea catihet 2 cor., Lucoșă căp. pens. 2 cor., Muntean colonel pens. 2 cor.,

Lista Nr. 3. Prea On. Domn protopresbiter I Muntean Agnita 5 cor., Dl preot I. Părău 1 cor. și delacreștinii Ioan Cioșe, Nistor Popa, Pavel Călin, Nemeti László, S. Hurdubeș, David Iosif, V. Cerbea, Ludovica Borgovan, V. Radu, Z. Miniciună, I. Marca, Achim Băezoi, C. Anghel, Petru Radu, Iosif Năiau, V. Fliter, G. Muntean, I. Armean, Ana Radu, N. Varoa, Sasana Drăgan, Iacob Bologa, I. Varga, I. Dănescu, I. Radu, V. Corfar, V. Radu, G. Hărtoșă în total 3 cor., 28 fileri.

Lista Nr. 6. Din comuna Bruiu dl I. Berghes preot 1 cor., Milton Berghes 1 cor., Dumitru Sandu 1 cor. și delamai mulți poporeni 2 cor. 22 fil.

Lista Nr. 19. Din comuna Măgărei: dl paroh I. Radu 1 cor., Samuil Armenciu 1 cor. și Ioan Câmpean, I. Popovici, I. Tode, I. Suci, L. Lazar, Ana Suci, Ioan Toda la oaltă 2 cor. 02 fil.

Lista Nr. 67. Din comuna Bucium Muntari dl preot I. Cosma 2 cor., Terezia Cosma eo fil., Alexandru Cosma 40 fil. și Moise Cosma 30 fil.

Lista Nr. 146. Din Cârța săsască dl preot. G. Boeriu 1 cor. delamai mulți poporeni 2 cor. 40 fil.

Lista Nr. 544. Din comuna Bedelen dl preot I. Sava 20 fil. delamai mulți parahieni 4 cor. 80 fil.

Dela dna Ana Dr. Ioan Moga în Sibiu 30 cor. și dl profesor Dima din Brașov 10 cor.

Taturor stimaiților domai cari au binevoit a contribui, precum și stimaiților frați preoti cari au luat în considerare apelul nostru și au binevoit a-l sprijini, le aduc și pe această cale în numele poporenilor mei cea mai sinceră mulțămită.

Marpod, în 26 Octomvrie 1910.

Florian Bologa
preot gr. ort. rom.

†) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 228/1910.

(462) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan temporal în comuna bisericească de clasa I **Albac** din protopresbiteratul Câmpenilor, sistematisat prin deciziunea Ven. Consistor Nr. 8796 B./1910, se publică concurs nou cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Venitele sunt jumătate din venitele stolare parohiale și din ajutorul dela stat pentru capelani.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugărilor lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul în timpul recerut și să se prezenteze în biserică pentru cunoaștere, cântare și predicare.

Câmpeni, 24 Octomvrie 1910.

Romul Furdul
protopop.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională **Turnișor** prin aceasta se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreună cu acest post învățătoresc sunt:
Salarul fundamental 1000 cor. din cari 498 cor. dela biserică și din repartiție dela popor, 125 cor. ajutor dela comuna politică, 377 cor. ajutor dela stat și 3 stângini de lemne computeate în 72 cor. din care va încălzi și în sala de învățământ. Cuincuenalele dela stat. Cuartir în edificiul școlii și relut de grădina 20 cor. Concurenții au să dovedească că au calificațiunea prescrișă de lege.

Învățătorul ales este dator a provedea cantoratul în biserică, ear în Dumineci și sârbători când nu cântă corul a conduce și a cânta cu elevii școlii în biserică.

Concurenții au a înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în termenul deschis subsemnatului Of. protopresbiteral, având a se prezenta în una din Dumineci sau sârbători în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericești. Să observă că cei cu aptitudini muzicale vor fi preferați.

Turnișor, 3 Noemvrie 1910.

Nicolae Parău   **Ilie Parău**
president.   notar.

Nr. 430/1910 prot.

Sibiu, în 5 Noemvrie 1910.

(463) 1—3

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 895/1910 prot.

[449] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. din **Selușul mare** se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul 600 cor. și anume: 80 coroane prin repartiție dela popor, 520 cor. întregirea de până acum dela stat, restul de cor. 400 până 1000 cor. s'a cerut conform art. de lege XXVII. 1907 ajutor de întregire tot dela stat cuartir, lemnele necesare de foc și grădina prescrișă.

Cuincuenalul după un serviciu neîntre-rupt de cinci ani la această școală.

Concurenții să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare în termenul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Sighișoara, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al trac-tului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial respectiv

Dimitrie Moldovan
protop.

Nr. 590/1910.

(450) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. din **Biținți**, se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Salarul învățătorului ales plătit în bani gata din repartiție pe fumuri socototindu să și cele 5% după darea directă, e de 600 coroane.

2. Cuartir în natură socotit în 80 cor.

3. Grădina 1/2 jugăr socotit în 40 cor.

4. Lemne pentru foc socotite în 80 cor.

5. Restul salarului se va acuire dela stat în sensul legii școlare.

Doritorii de a reflecta la acest post au să-și înainteze rugărilor instruite în sensul legilor din vigoare la adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat și a se prezenta spre a să face cunoscut și în persoană și a-și arăta dexteritățile în cântări.

Orăștie, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Dr. Nicolau Ittu

medic universal

reîntorcându-se din străinătate ordi-nează zilnic dela 8—1/2 11 și 2—1/2 5

Sibiu, Strada Cislădiei Nr. 43.

N. 886/910.

(452) 2—3

Concurs.

La postul vacant de învățător dela școala confesională română gr. or. din **Cuciulata** să publică concurs cu termen de 30 de zile dela datul publicării.

Salarul fundamental dela biserică 1000 cor. și cuartir în natură, ear pentru grădina dreptul de pădurit în pădurea colonială fără sarcină.

Doritorii de a obține acest post au de a-și înainta rugărilor de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu și a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul va avea să conducă tineretul școlar la biserică Dumineca și sârbătoarea dând răspunsurile la liturgie precum și la vecernie în presara sârbătorilor și a Duminecilor, chiar și în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această stațiune.

Făgăraș, în 8 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al trac-tului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 720/910.

(454) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea posturilor învățătores-ti dela școlile noastre confesionale din **Borgo-Bistrița** (postul al II-lea la școala de pe „Pustă“), **Blașfalăul-inferior** și **Blașfalăul-superior**, toate în tractul protopresb. al Bistriței se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. În **Borgo-Bistrița** salar fundam. 1000 cor. adause evincevenale după lege, dar numai după timpul servit la aceea școală; cvartir în edificiul școlii, grădina și lemne de foc.

2. În **Blașfalăul-inferior** și **superior** salar fundamental 600 cor. cu prospect de a se întregi la 1000 cor., adause evincevenale după lege, cvartir, grădina și relut de lemne.

Reflectanții la aceste posturi își vor trimite cererile instruite cu documentele de lipsă la oficiul protopresbiteral al Bistriței în termenul arătat, puțând a se prezenta și în parohii spre a face cunoștiință cu alegătorii.

Bistrița, 25 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 586/1910.

(457) 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Jimborul mare-Chendremal** protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs din oficiu cu termen de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salarul împreună cu acest post este 1000 cor. la care parohia Jimborul-mare contribuie cu 300 cor., parohia Chendremal cu 100 cor. și 600 cor. din fondul cultural al arhidiecezei, cuartir în edificiul școlii și folosirea grădinei prescrișă de lege.

Cuincuenalele socotite computeate numai dela intrarea în funcțiune la această școală la timpul său se vor cere sau dela Consistorul arhidiecezan sau dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post pe lângă pregătirea normală au a mai documenta că sunt în stare a înființa cor în 4 voci și a conduce acel și au să cânte cu școlarii și adulții în biserică cântările liturgice și în fine a propune religia în toate clasele precum și în cursul de repetiție fără remunerațiune.

Rugărilor astfel instruite au a se subșterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, și concurenții au a se prezenta înainte de alegere pentru a fi cunoscuți parohienilor.

Fizeș-Sânpetru, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Ungurașului.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște.

Aviz.

Se caută prin stabilimentul electric cu mașină de vapor și cu motor de păcură (60 H. P.) ce se va construi în Săliște, în primăvara anulului viitor 1911, un

conducător de construcție

care e în stare, după terminarea construcției să primească conducerea tehnică a stabilimentului.

Se reflectează numai la o putere de lucru rutinată și energetică care e esptă în special în tehnica electrică și de mașini și coalificată pentru de a conduce în mod de sinestător mașineriile din stabiliment.

Acceptarea se face, după terminarea construcției și punerea în lucrere a stabilimentului, deocamdată în mod provisor pe un an. La caz de convenire reciprocă respectivul va fi aplicat în mod definitiv.

Oferte, cu dovezile de coalificare, cu indicarea ocupațiunei de până aci, a etății și a pretensiunilor de retribuțiune, sunt a se adresa până în **15 Decemvrie a. c.** la **Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște (lângă Sibiu).**

(459) 2—3

Direcțiunea.

De arândat

Dela 1 Ianuarie 1911 eventual de vânzare este fosta proprietate de 7 Jug. catet. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul orașului **Mediaș**, formând un trup, compusă din vie, grădina de pomi fructiferi și parc, apoi villa din 4 camere, bucatărie și grajd, șopron, pivniță, et.

(433) 8—10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman

Str. Romană 187. București.

Noi primim:

Prelucrarea unei matrațe cor. 5—

Prelucrarea unui divan „ 10 —

Horger & Kepp

atelier de tapiserie

Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulinelor.

(414) 10—10

Expoziție**de mobile bisericești.**

Subscrisul îmi permit respectuos a atrage atențiunea Onor. Public din loc și jur, că începând de **Duminecă, în 27 Noemvrie până Duminecă, în 4 Decemvrie st. n.** sunt expuse spre vedere publică în **strada sării (Salzgasse) Nr. 20** întreg **mobilierul intern** lucrat în atelierelor mele al **nou edificatei biserici gr-cat. din comuna Fildul-de-mijloc** (comitatul Huedin).

Sibiu, în 24 Noemvrie 1910.

(467) 1—2

Cu toată stima:

Emil Petruțiu

măiestru măsur de edificări și mobile.

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin și bine, pomi și alte plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit

(379) 10—32

Mediaș, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru . . . . . K —70

Schiller " " " " " " —60

Risling " " " " " " —80

Bacator " " " " " " 1—

Vin roșu " " " " " " 1—

Muscatell " " " " " " 1—

Tokaj de Somorodin per 1/2 litru " " 1-40

Inclusive darea de consumațiune.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,

Strada Cislădiei 16, str. Brukenenthal 9.

(127) 18—26